

УДК 004.9

**ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ ЯК ІНТЕГРАЦІЯ ТРАДИЦІЙНИХ ТА
ІННОВАЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ**

В.Ю. ЩЕРБАНЬ, А.П. КЛИМЕНКО, Є.О. ДЕМКІВСЬКИЙ

Київський національний університет технологій та дизайну

У статті формалізуються етапи розробки курсів інтегрованого навчання. Зокрема, пропонується перелік елементів, які повинен містити курс змішаного навчання. Також запропоновано методику побудови курсу змішаного навчання

Сучасний етап розвитку вищої школи в Україні, введення нових освітніх стандартів, входження країни в Болонський процес та інші міжнародні угоди стимулюють формування нових підходів і розробку принципово нових критеріїв якості освіти. Все частіше використовуються нові освітні технології, засновані на ефективному використанні в навчальному процесі сучасних засобів і методів передачі знань [1]. Механізмом перетворень стає реалізація концепції змішаного навчання як процесу, що передбачає створення комфортного освітнього інформаційного середовища, системи комунікацій, що надають всю необхідну навчальну інформацію. В цьому контексті інформаційне середовище сучасного ВНЗ розуміється як поєднання традиційних та інноваційних форм навчання з постійним нарощуванням інформаційно-комунікативних технологій та електронних ресурсів, а також безперервним удосконалюванням методів навчання та професійних знань самих викладачів. Термін «змішане навчання» використовується як для опису рішень, в яких комбінуються різні способи доставки навчального контенту, так і для опису різних видів навчальних заходів, включаючи очне навчання в класі, онлайн електронне навчання і самонавчання [2].

Об'єкти та методи дослідження

Об'єктом дослідження є нова форма організації навчального процесу з використанням сучасних засобів і методів передачі знань. Предметом дослідження є методика побудови курсів змішаного навчання.

Постановка завдання

Сьогодні змішане навчання активно впроваджується в багатьох зарубіжних університетах, в зв'язку з цим виникає задача аналізу існуючих та розробки нових підходів для інтеграції даної форми навчання в освітній простір нашої країни. Особливу увагу слід приділити формалізації процесу розробки курсів змішаного навчання.

Результати та їх обговорення**Елементи змішаного курсу**

Для досягнення максимального результату, тобто найкращого засвоєння матеріалу, курс змішаного навчання повинен містити елементи, як традиційної освіти, так і елементи, які прийшли в змішану форму з електронної освіти [3]. До переліку цих елементів можна віднести наступні:

– *Лекційні заняття.* Матеріали лекцій повинні бути розміщені в системі управління освітою (СУО), яка забезпечить доступ до них через мережу Інтернет, для самостійного або додаткового опрацювання теми.

– *Лабораторні, практичні і семінарські заняття.* Можуть бути об'єднані з лекційними заняттями, в ході яких проходить обговорення найбільш цікавих і важливих тем курсу, а також відпрацювання практичних навичок застосування отриманих знань.

– *Навчальні матеріали курсу (підручники, навчальні посібники, методичні вказівки та інші).* Повинні бути як в друкованому, так і в електронному вигляді з можливістю доступу до них через мережу Інтернет, реалізовану засобами СУО. Для оформлення електронного варіанту матеріалів курсу повинні використовуватися програми для створення мультимедійного контенту, що зробить курс більш зрозумілим і привабливим для студентів.

– *Онлайн спілкування.* Реалізується засобами СУО та надає широкий спектр інструментів: онлайн відеоконференція, форум, чат, електронна пошта – які дають можливість студентам і викладачам спілкуватися та працювати разом. З'являється можливість проведення консультацій в зручний час і в зручному місці, без завантаження аудиторного фонду. Дозволяє скоротити час між виникненням питання та отриманням на нього відповіді. Також СУО надає можливість консультуватися з колегами по курсу, які можуть допомогти у вирішенні проблеми.

– *Індивідуальні та групові онлайн проекти.* Такі проекти розвивають навички роботи в Інтернеті, аналізу інформації з різних джерел, а також навички працювати разом в групі, правильно розподіляти обов'язки та відповідальність за виконання роботи. За допомогою таких завдань студент може отримати навички, необхідні для майбутньої роботи.

Методика побудови змішаного курсу

Змішаний курс, як правило, має чітку структуру. Вона необхідна для мотивації студентів та для забезпечення якості навчання. Заняття в змішаному курсі можна представити у вигляді трьох циклів роботи (навчання) – робота «До», робота «Під час» і робота «Після» (рисунок).

Модель змішаного навчання

Робота «До». Студенти повинні підготуватися до контакту з іншими членами групи і викладачем, щоб мати можливість обговорити і пропрацювати матеріал, а також задати всі необхідні питання. Як правило, для підготовки використовуються матеріали, розміщені в СУО, або заздалегідь видані викладачем. Така підготовка дуже важлива для отримання хороших знань – вона робить навчання більш продуктивним і зменшує кількість повторень вже відомої інформації. Якщо студент підготовлений до заняття, то на самому занятті він може не тільки отримувати інформацію, яку він ще не знає, але й добре розібрати всі складні питання. Робота «Під час» проводиться в аудиторії – лекції, семінари, консультації та лабораторні роботи – і вимагає підготовки та осмислення. Під час цього циклу відбувається обговорення завдання, запитань і коментарів по темі. Завдання студентів можуть служити темами для обговорення на занятті. В цьому циклі викладач пояснює нову тему, але може і замінити лекцію практичним заняттям або обговоренням нової теми з питань, що виникли у студентів.

Але, знову ж, для обговорення нової теми, студент повинен бути вже ознайомлений з нею самостійно в циклі «До». Протягом циклу «Під час» студенти отримують можливість обговорити завдання, які ставилися до циклу «Після» попереднього заняття. В кінці заняття проводиться перевірка отриманих знань за допомогою тестів, питань або виконання практичних завдань. Перевірка проводиться засобами СУО. Робота «Після». Цей цикл присвячений закріпленню нового матеріалу – виконання домашнього завдання, проекту тощо. Викладач відповідає на запитання студентів та дає коментарі на вже виконані завдання. Але ці коментарі зазвичай повинні бути не дуже докладні для мотивації самостійної роботи студентів протягом цього циклу і чергового циклу «До». Деякі питання, які можуть бути цікаві всім членам групи, викладач виділяє для обговорення в наступному циклі «Під час», і, тим самим, фокусує студентів при підготовці до занять в циклі «До». Робота в цьому циклі проводиться в дистанційному режимі за допомогою вбудованих в СУО комунікаційних інструментів. Всі три цикли повторюються неодноразово протягом курсу. Таким чином, студенти вчаться цілеспрямовано, не втрачаючи зайвий час на прослуховування і обговорення відомої або не цікавої інформації. Більш того, якщо студенти в змозі самостійно підготуватися до чергового заняття, то самі заняття стають більш цікавими, тому що з'являється більше часу для практики, дискусій та виконання проектів. При такому навчанні, студенти розвивають не тільки вміння працювати самостійно, але й вміння виділяти важливу інформацію, вміння працювати в групах і вміння застосовувати знання на практиці.

Висновки

Таким чином, в результаті проведення дослідження запропоновано перелік елементів, які повинен містити курс змішаного навчання для найкращого засвоєння матеріалу. Основна перевага такого підходу – гнучкість. Перевагами, які відносяться безпосередньо до електронної частини змішаного навчання, є: надання більшої інтерактивності і стимулювання активного навчання; наочна демонстрація ідей, які важко пояснити на лекціях або в тексті; можливість зазирнути «всередину» досліджуваних процесів за допомогою симуляцій; розвиток навичок самостійного навчання та самоконтролю; можливість спробувати неможливі, небезпечні або дорогі сценарії розвитку ситуації.

Також запропоновано методику побудови курсу змішаного навчання, що складається з трьох циклів. Використання запропонованої методики дозволить студентам отримати навички самостійної роботи, вміння працювати в групах та вміння застосовувати знання на практиці. В подальших дослідженнях планується сформулювати вимоги до СУО з огляду на запропоновану методику побудови курсів, та провести порівняльний аналіз існуючих СУО в контексті запропонованих вимог.

ЛІТЕРАТУРА

1. Bonk, C. J.; Graham, C. R.. Handbook of blended learning: Global perspectives, local designs. San Francisco, CA: Pfeiffer. 2005. p. 3–21.
2. Демківський Є.О., Шевченко В.П. Технологічні та методологічні аспекти розвитку електронного навчання // Вісник Київського університету. Серія: фізико-математичні науки. – Київ. – 2008. – №4.– с.119–123.
3. D. Randy Garrison and Norman D. Vaughan. Blended Learning in Higher Education: Framework, Principles, and Guidelines. Jossey-Bass. 2007. 272 p.

Надійшла 08.06.2010